

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Joh. Jonstoni Thaumatographia Naturalis

Jonston, Jan

Amstelodami, 1661

Caput VII

urn:nbn:de:bsz:31-97032

rum & Equitem Israëlis abstulit. Memoria sit in benedictione. Luna Soli opposita vehementius insanunt furiosi. Qui Encephalosi laborant, præ iniuria cerebri copia, in Lunæ oppositu suffocantur. Hinc Britannii quartâ decimâ Lunâ insanos verberant. *Bodin. l. 5. Theat.* Rectius denique postero die quàm horâ conjunctionis luminarium exhibetur antepilepticum. Nam hora conjunctionis silet Luna, nec sunt in alteram partem *ποσειδ*, seu momenta, proximo tempore incipit post eam operari in humoribus, eosque augere. *Libav. Epist. 15. ad Schnitzer.*

CAPUT VII. DE STELLIS NOVIS.

DIximus de illis quæ ordinariè à natura in cælo fiunt; adjiciamus jam quædam, quæ supra naturæ cursum divina produxit dextera. Stellas novas intelligo, quæ apparere, & perpetuæ expertes durationis, è mortalium mox evanescere oculis. Primas sibi tribuit nativitatibus Dominicæ stella; cui nec in firmamento, nec in æthere locum fuisse testatur *Fulgentius*: instabili progressam motu, exerto modò vultu, modò occulto reliquit. *Damascenus l. 2. Orthodox. fidei.* Chalcides Platonicus, hæc de ea super Timæum Platonis: *Est quoque alia sanctior & venerabilior historia, quæ perhibet ortu stellæ cujusdam insolitæ, non morbos, mortemque prænuñciatam, sed descensum Dei venerabilem, ad humanæ servationis, rerumque mortalium gratiam; quam a Chaldeis fuisse observatam testantur, qui DEVM nuper natum muneribus venerati sunt.* Ejus apparituræ scientiam unde acceperint, ostendunt libri *Balaam* divinatoris, in quibus plerique fabulosa. Altera est quæ anno millesimo quingentesimo septuagesimo secundo apparuit. Hic verò est ille annus, quo Bartholomæana Parisiis cædes perpetrata est, in qua (aliis non exclusis locis) triginta hominum millia interfecta, centum millia honestissimarum familiarum triduo oppressa:

viduis ac pueris orbis innumerabilibus, ad summam, vel mendicitatem, vel inopiam redactis. *Prisbach. in respons. ad Oration. habitam apud Helvetios.* Summa. Tanta illa erat, ut prudentiores Protestantium partibus minime addicti, cum ad se ex tristi presentis status cogitatione sensim rediissent & factum execrantes, ejus causas & excusationem curiosa vestigatione quaterent, judicarent: Nullum similis sevitia exemplum, in tota antiquitate evolutis gentium annalibus reperiri. *Thuan. l. 53. Histor.* Apparuit verò illa stella 6. Idus Novembris, sub Cassiopeæ asterismo. Locus intra Sphæras cœlestes in ipso firmamento à quibusdam datus est: Nec cauda illi, nec coma, sed reliquarum instar æquales de se emisit radios. Diameter illius continebat terræ diametrum septies cum una octava, & corpulentia 361 & una semisse excessit eandem: Solem bis cum duabus tertiis. *Tycho Brahe 1. parte Progymnas. Astronomia.* Hæc tamen magnitudinis & luminis eminentia, paulatim postea defecit, donec prorsus esse desinit. Motus ejus nullus fuit, excepto eo quem cum fixis communem habuit, eadem semper ad vicinas Cassiopeæ stellas dispositione servata. Duravit per 16 menses. Quid portenderit, variè à variis explicatum. *Gemma Frisius in Cosmocritica*, post natum Christum vix aliud phænomenon ei comparandam scripsit, sive sublimitas signi, sive raritas, sive diurnitas spectetur. *Britanni* ad funestam *Mariæ* mortem id retulerunt. *Astrologus quidam Oxoniensis* hujus sententiæ author, qui per Cassiopeam Cephei Regis sororem, in boreali plaga reginam aliquam denotari aiebat, & ex sedecim mensium duratione, juxta *Arabum* nescio quod Apotelesma, & ascensu stellæ in superiora, reginam illam Septentrionalem, post sedecim annos, in cœlestem regionem evoluturam vaticinabatur. Cui vaticinio eventus postea fidem adstruxit. *Thuan. l. 5. 4. Mollerus* novum ex ea prophetam, circa annum 1590 expectasse visus est, Evangelii que per orbem victoriam *Liborovius* bellum anno 1619, primatui in Germania principis anno 1620. exilium, e usdem per Orientales

anno

anno 1627 restitutionem, & plura alia, sed fallente eventu prædixit. Extat de illa pium & nervosum clarissimi ejusdam viri carmen; quod subjungo.

Iste novus nullo furiali crine Cometes,

Et radians puro, cui nitet igne jubar,

Ecquid portendat terris, DEVS ille Deorum

Novit, & ostendent tempore fata suo.

Quod si humana aliquid possunt præsciscere mentes,

Talia scruta i nec mihi signa nefas.

Hic ille est olim parvam Davidis ad urbem,

Duxit ab Eoo, qui prius orbe Magos:

Et qui nascenti præluxit, nunciat idem,

Ecce redux reducem rursus adese DEV M.

Huic igitur felix ô turba applaude piorum:

Tu verò Herodes sanguinolente time.

Mense quinto post stellæ disparitionem profluvio sanguinis exspiravit *Carolus*. Tertia est illa, quam annus 1577. in Novembri vidit, quæque an, sequenti Ianuarii vigesimo sexto disparuit. *Mestlinus* eam in orbe Veneris collocat, *Tyche* capitis diametrum habuisse milliaria Germanica; 68 scribit. Erat tum in obsidione *Dantzicum*, & ann. 1578 bellum *Moscoviticum* inchoatum est. Magnorum virorum mortes potendisse creditum est. Certè eo anno (*Thuanus* l. 65.) post obstinatam in Africa pugnam, *Sebastianus Rex Lusitania* obiit, nec non *Melcus Cherisus Mauritania Tingitane Rex*, ad quem oppugnandum venerat: sed & *Machumetes* belli incentor, in aquis submersus. Occisa octo Christianorum millia, totidemque capta, tota fere *Lusitanorum* nobilitas in *Mauritanorum* devenit manus. Id uno factum die, *Lusitania* post regnum *Philippi* cessit imperio. Anno tandem millesimo sexcentesimo quarto circa principium *Obobris* apparuit quarta nova stella, in decimo septimo *Sagittarii* gradu, uno tantum & triginta minutis ab *Ecliptica* remota. Ponunt eam *Astronomi* inter *Sphæram Saturni*, & orbem fixarum: id tamen absurdum videtur *Keckermanno* *Alg. xi. V. de stella anni. 1604. thesi 53.* tum quia peculiarem suum motum habuit, distinctum ab orbe *Saturni*, & stellarum fixarum:

tum quia stellæ in & cum suis orbibus; illa nullum habuit. *Crabbius* expresse eam à centro terræ remouet milliariibus 2226636, & à superficie terræ 22266777. *disput. de Cometis Theob.* Atque inde deducit eam terra majorem nonages semel: hinc supra Saturnum confluisse evincit; cum distet à terra milliariibus 1007250. Fulsit quadrimestri toto, hinc à 28 Novemb. Saturni, à 29 Solis, à 13 Decemb. Mercurii conjunctionibus, inde Mercurii, Martis, Solis Major proximo oppositionibus conspicua: quæ magnas deliberationes, confederationes, mutationes, per *Franciam, Hispaniam, Belgium, Angliam* portendere credebantur. *Thuan. lib. 151.* Oppositionem autem 6 Junii factam, ut ominosam accipiebant, bellaque & calamitates diversas multis populis hanc stellam allaturam, rebantur, præsertim Germaniæ ob religionis negotium. Scripsit de ea excellens Mathematicus, & superstitioni Astrologicæ ex testimonio *Thuani* minime addictus, *Keplerus*. Hunc vide. Hæc phænomena stellas nomino; non quod nesciam ad Cometas referri, sed quod videam in æthere inter secunda collocari mobilia (quod Cometis non competit) & ælestes vocari: tutiusque existimo stellarum insignire nomine, quam Cometarum imposito, doctrinam illam Meteorologicam à vetustissimis haustam, evertere.

CAPUT VIII. DE PRÆDICTIONIBUS ASTROLOGICIS.

Diverforum de Astrologicis prædictionibus diversa est sententia. Magnificiunt quidam; tanquam inanes rejiciunt nonnulli. Certum est naturales actiones, ut anni, dierum, noctium, & tempestatum vicissitudines, suas quia certas causas in syderum habent positu, præcognosci etiam ex illis. Nihilominus quia materia elementaris fluxa & mutabilis est, universales causas multæ

multæ parti
stiliz adhibe
se opponit
que in con
prietatibus
detur. *Barr*
viduas alt
tio. *Praze*
ticularis e
Cæli infl
temperie
cob eader
expectos
istis reli
publ. c. 3
illorum,
syderum
est tantu
tur, nec
lunt, q
menta ad
Chalda
veræ vi
millia
experie
minus
dispositi
aut reze
quàm ex
Tarutus
te, inven
Mensis d
Astrolog
sub ortu
hancque
Venere in
Saturnas
illam, qu
voluit.

multæ particulares vincunt, plurimæ utriusque cursus
 stellæ adhuc incognitæ, aliæ aliis aliquando viribus suis
 se opponunt, artifices experientissimi tari, ingens deni-
 que in constituendis domorum initiis, finibus, & pro-
 prietatibus distantia, errores obrepere mirum non vi-
 detur. *Bartholin. de Calo.* Quòd si particulares, & indi-
 viduas actiones attendamus, major consequitur aberra-
 tio. Præter enim influxum astrorum universalem, par-
 ticularis est à speciali qui oritur complexione. Bonum
 Cœli influxum materiæ impedit indispositio: malum
 temperiei à parentibus traductæ bonitas. *Esavum & Ia-
 cob* eadem cœli prolatos constitutione, diversissimam
 expertos sortem, notum. In civilibus actionibus nihil
 istis relictum loci; *Elegans Bodini sententia l. 4. de Re-
 publ. c. 3. Est una, inquit, omnium Philosophorum etiam
 illorum, qui otiosè quid in calo fiat, disputant, disciplina;
 siderum affectione, ac potestate non teneri sapientem, sed
 eos tantum, qui belluarum impetu, & cupiditate feruntur,
 nec se rationis ac legum optimarum imperio duci vo-
 lunt, quibus sapientiæ Magister Salomon, rotarum tor-
 menta acerbè intentavit.* Ausi tamen tentare plurimi.
Chaldæi ex gestis diem natalitium, ex die natalicio uni-
 versæ vitæ colligebant fortunam: ne respuerentur, 470-
 millia annorum, in hujus artis consumpta vendicabant
 experientia. Eo denique progressa fuit audacia, ut non
 minus referre jactitarint, quæ cœli facie quove modo
 dispositis syderibus fundamenta struerentur ædificiorû;
 aut texerentur, consuerentur, induerentur, vestimenta;
 quàm ex qua cœli affectione nati primum pueri. *Lucius
 Tarutius Firmianus*, ex Romuli rebus gestis, vita, mor-
 te, invenit illum satum Olympiadis secundæ an. primo,
 Mensis die vigesima tertiâ. *Peucer. de divinat. sect. de
 Astrolog.* Natum autem vigesima prima die mensis Toth,
 sub ortum Solis; Inde etiam Romæ repetit natalem,
 hancque cum esset in jugo Luna, Sol cum Mercurio &
 Venere in Tauro, in Piscibus Iupiter, in Scorpione
 Saturnus cum Marte, natam esse dixit. Huc refer &
 illam, qui ex prima die Ianuarii, omnia prædicere
 voluit.

Rorida (inquit) si nubes confixerit Iridis arcum.

Pacatum mundo federe numen erit.

Si micet à calo lampas, fax, lancea, trabisque;

Fervebit longo tempore terra nimis.

Si rugiat tonitru, transcendent flumina ripas;

Et nauta infaustum fluctibus aquor erit.

Insonet horrificum sive intremat incluta tellus;

Exul erit pietas, exul & ipsa fides.

Si glacijs gelidas condenset saxea lymphas

Parturiet sobolem femina quæque marem.

Majol. Colloq. 1. Canicular. De talibus verum illud. Mathematici levibus & ineptis ingenijs fallaci syderum interpretatione, quaestuosam mendacis suis caliginem injiciunt. Valer. Maxim. l. 1. Exempla falsitatis habemus in Niceta Choniata prudenti alias Historico. Nostri, inquit, temporibus, Imperatores nil sine præscripto Astrologorum agunt: & rebus gerendis dies atque noctes eligunt, ut sydera dictarunt. Itaque Alexius Imperator diu cunctatus quando Blachernas opportunè rediret; tandem dies & hora ex astris eliguntur. Redit & quidem ita feliciter, ut cum primum se moveret, terra ante ipsum profundè dehisceret; atque ipse evaderet, sed Alexius gener ejus, & multi illustrium in specum delaberentur, & darenturque: Eunuchus verò unus è gratiosis planissimè periret. Magis ridendum de manuele. Ejus imperio Siculi & Latini mare occuparant vicinum Byzantio. Classem ille aliquoties emiserat, sed sequiore fortunâ, Consuluntur igitur Mathematici, eligitur dies felicior, Parat se Constantinus illustris Vir, sed iterum revocatur: quia exploraverat Princeps, parum certè & sagaciter indagacionem factam, & erroris aliquid intervenisse. Constituitur igitur iterum thema, die electo Const. emittitur. Vix in mare progressus, ipse cum suis capitur. Lips. in moniis Polit. Egregiam artem. Miror tamen, dum haud frustratos eventulo quosdam. Nigidius Figulus Augusto Imperium prædixit. (Xiphilius.) Thrasyllus Tiberii imperium, suumque periculum cum in turri unâ cum principe esset, & de jici

deici in pr
Ostin. La
dicari, &
quo genit
devorant
mianus ac
& jam ure
erunt. &
laniaveru
tatum ille
fian, &
factum se
ab aquis
est in pu
chiepiscop
dio peti
dibile vif
In sedicio
furore su
prædixer
gnitatem
sandra de
savit. Na
sibi astr
culus com
ricus in
mè miran
Cervinus
tiam Troi
fer, qui A
scripta ad
modo que
consulere p
probataru
ipsum l. 1. M
l. 4. Disjunct
etiam permi
& illas non
agratem De

deici in præcipitia deberet, prævidit. *Suetonius in Octavio*. Largius Procilus diem obitus Domitiani indicavit, *Aseletarius* genus addidit, & quæsitus ab eo quo genere mortis sibi pereundum esset; à canibus devorandum respondit. Factum. Quamvis enim Domitianus ad fidem coarguendam exuri subito iussisset, & jam ureretur; ortus tamen subito nimbus, rogum extinxit. Spectatores diffugerunt, canes advenerunt, laniaverunt. *Sueton. in Domitiano*. *Iosephus* Antiquitatum ille Iudaicarum Scriptor, se Imperatori Vespasiano, & Tito filio orbis dominium prædixisse scribit; factum scimus. *Petrus Leontius* Medicus Spoletanus ab aquis sibi imminere prædixit exitium: inventus est in puteo submersus. *Iovius Elog. 35. Pisanus Archiepiscopus* inquisivit Astrologos de fato suo, suspensio periturum prædixerunt. *Annal. Florentini*. Incredibile visum in tanto honoris fastigio, verum tamen. In seditione enim, *Sixti IV. Pontificatu*, repentino furore suspensus est. *Richardus Cervinus* Astrologus prædixerat filio suo *Marcello* summam in Ecclesia dignitatem. Hinc ille spe concepta, cum à *Matre Casandra Benna* ad nuptias invitaretur, pertinaciter recusavit. Nolle se, dictitans *clariorem longe fortunam, quam sibi astra calibi ac soluto portenderent, matrimonii vinculis commutare*. *Thuan. l. 15.* Factum, id *Lucius Gauricus* in libro geniturarum prodidit, qui liber, quod summè mirandum scribit *Thuan. l. c.* triennium antequam *Cervinus* Pontifex proclamatus est, *Venetis apud Curtium Troianum* publicatus fuit. Hic verò est ille Pontifex, qui *Anagnoste* de more sacros libros, aut patrum scripta ad prandium recitante dixit: *Non videre se, quomodo qui fastigium hoc altissimum tenerent, saluti sua consulere possent*. Hæc sunt prædictionum eventu comprobatarum exempla. Instinctui quasdam adscribit *Lippus l. 1. Monitor. part. 1. cum Dæmone Delrius* quasdam *l. 4. Disquis. Magic. cap. 3. questione secundâ*. Certum etiam permitti interdum à Deo in pœnam audientium, & illas non nisi ex accidenti veras esse. Vide fuse de his agentem *Delrium*.

THAV-